

De Troonrede die Koningin Beatrix had willen uitspreken op Prinsjesdag, 15 september 1998

Vanmorgen heb ik via mijn e-mail een tekst toegezonden gekregen van iemand die een belangrijke baan vervult op paleis Noordeinde. Het blijkt een uniek document te zijn dat ik graag voorlees. Dit is namelijk de Troonrede die Koningin Beatrix blijkbaar gisteren had willen uitspreken. Luistert en Huivert

Leden van de Staten Generaal,

In onze constitutionele monarchie staat de taakverdeling tussen de regering en monarchie duidelijk weergegeven. De regering is verantwoordelijk voor al mijn uitspraken. Gezien deze taakverdeling wordt, zoals u allen weet, de troonrede in feite door de regering geschreven en door ons in feite alleen maar uitgesproken.

Dit resulteert doorgaans in een vaak slaapverwekkende opsomming van voornemens, die als ze vergeleken worden met die van het jaar daarvoor, amper verschillen. Logisch dat het meest interessante deel van Prinsjesdag doorgaans de vragen zijn: “welk hoedje zal ze op hebben”, “welke hoeden hebben de vrouwelijke bewindslieden op” (onze complimenten trouwens mevrouw Jorritsma en Mevr. Terpstra”) en de vraag “welke prinsen zullen aanwezig zijn” (nee, u hoeft vandaag niet rond te kijken: Emily is niet aanwezig in de Ridderzaal, ze zit gewoon in ons paleis tv te kijken).

Dit jaar willen wij echter van deze toch wel saaie traditie afwijken. Wij willen eens zeggen wat wij er echt van vinden in plaats van als voorlezer te functioneren voor de regering.

Zoals u weet maakt de Grondwet dit in feite onmogelijk. Zelfs als wij precies zeggen wat wij ervan vinden dan wordt toch de regering hiervoor toch verantwoordelijk gesteld. Om toch eens de kans te krijgen te zeggen wat wij zelf willen hebben wij de truc toegepast die onze collega Boudewijn eens toepaste toen hij een wet over abortus moest ondertekenen, terwijl hij dat absoluut niet wilde. Hij trad voor een paar uur af en zijn grondwettelijke vervanger tekende het wetsvoorstel, waarna hij weer koning werd.

Hierbij delen wij u mee, dat wij kort voor ons vertrek met de Gouden Koets in Paleis Noordeinde tijdelijk afgetreden zijn. Onze zuster is nu tijdelijk waarneemster. De troonrede die wij nu dus gaan uitspreken is dus geheel voor onze eigen verantwoordelijkheid. En is met name gericht aan de nieuwe regering zelf. Na terugkomst in mijn Paleis en de gebruikelijke koffie, koek en oranjebitter zullen wij mijn rol weer opnemen en uitvoeren conform de voorschriften van de Grondwet.

En aangezien wij –tijdelijk- geen koningin meer zijn, zullen we bij deze troonrede niet de gebruikelijke pluralis majestatis toepassen. Een vorm, die toch al zo verwarrend werkt, omdat u ongetwijfeld voortdurend heeft gedacht wie die andere is waarover ik het steeds heb of die anderen zijn, waarover steeds gesproken wordt.

Uit MIJN tekst zult u kunnen opmaken waarom IK deze uiterst ongebruikelijke vorm heb gekozen en IK denk dat IK dit toch in het belang van ons land doe en dat IK dus gesteund wordt door het overgrote deel van MIJN onderdanen. IK begin dus weer opnieuw:

Leden van de Staten Generaal,

In deze tijd van ongekende technologische ontwikkelingen en vervagende grenzen wordt eens te meer duidelijk hoezeer landen en volkeren van elkaar afhankelijk zijn. Daarbij maken we vlak voor het begin van het volgende millennium een nieuwe ingrijpende verandering door van economie en samenleving, die de naam Revolutie zeker mag dragen.

Ons vorstenhuis heeft sinds stamvader Willem van Oranje in 1568 de vele ups en downs van Nederland meegemaakt. De 80-jarige oorlog, onze oorlogen met Engeland en Frankrijk, de Napoleontische overheersing, waarna we wel als koningshuis mochten terugkeren, de twee wereldoorlogen, het verlies van Indie, etc. etc. We kenden economische voorspoed, zoals in onze Gouden Eeuw, maar ook economische malaise. De gevolgen van de Industriële Revolutie hebben we in Nederland aan den lijve ondervonden. En u weet wellicht nog welke rol mijn bet-bet-overgrootvader Koning Willem I, bijgenaamd koning-koopman, daarbij speelde. Bij vele grote infrastructurele werken van de vorige eeuw hebben de eerste drie koningen van Nederland een belangrijke rol gespeeld, zoals de spoorwegen en de kanalen. En ook bij de start van diverse grote bedrijven speelden zij een initiërende rol.

Na de Tweede Wereldoorlog brak een periode aan van wederopbouw, waar de Nederlanders door hard en nijver werken de basis hebben gelegd voor de economische bloei van het laatste gedeelte van deze eeuw. Mijn grootmoeder was het symbool van de Nederlandse onverzettelijkheid in de oorlog en mijn moeder speelde samen met Premier Drees een belangrijke rol bij het naoorlogse wederopbouwproces.

Natuurlijk kenden we de afgelopen vijftig jaar ook een aantal economische crises, zoals die ontstond kort na mijn kroning in 1980. Maar inmiddels verkeren we toch weer een geruime tijd in een periode van forse economische bloei. En ik ben blij dat u, premier Kok, die ik in 1994 in uw hoge ambt heb mogen beëdigden, daar met uw eerste regering een belangrijke rol bij hebt gespeeld. Juist daarom, bij de start van uw tweede kabinet, dat Nederland de volgende eeuw zal inleiden, heb ik deze ongebruikelijke procedure gevolgd. En ik hoop dat u het mij niet kwalijk neemt dat ik bij ons overleg, enkele dagen geleden op paleis Noordeinde, u niet op de hoogte heb gesteld van de aanpak die ik wilde gaan volgen. Het gaat me er niet alleen om u van mijn zorgen deelgenoot te maken, maar ook de rest van de regering en ook alle andere onderdanen van het koninkrijk.

Omdat het welbevinden van Nederland nu en in de toekomst ons vorstenhuis zo ter harte gaat wil ik u deelgenoot maken van de grote zorg die ik heb over de toekomst van ons land. Een zorg die de tijdelijke, toch min of meer conjuncturele problematiek op de beurzen en in Azië en Rusland, verre te boven gaat.

Ik heb het geluk dat ik door mijn kinderen, en mijn diverse neven en nichten, goed kan volgen wat er in de samenleving aan de hand is. Gelukkig zijn zij mensen van de wereld en verkeren zij in een grote verscheidenheid van kringen. En omdat ik, gezien de aard van mijn functie, vaak niet een werkelijk beeld van de wereld voorgeschoteld krijg – u moet bij voorbeeld eens zien hoe de wereld er voor mij uitziet op Koninginnedag, alsof heel Nederland nog alleen bezig is met koekhappen, zaklopen en andere oud Hollandse spelen- ben ik blij dat ik via hen wel krijg te zien wat zich zoal afspeelt.

En omdat ik direct inzag hoe groot het belang van Internet zou gaan worden heb ik zelf al begin 1995 een aansluiting genomen. Op Paleis Noordeinde hebben we een aansluiting

genoemen via Royal Access For All. Niet lang daarna is dat een vaste 2 MB verbinding geworden. Ook in ons buitenhuis in Porte Ercole en in ons hotel waar we 's winters wintersporten is een perfecte verbinding.

Naast het gebruiken van e-mail –de meeste vorstenhuizen hebben op mijn initiatief vergelijkbare maatregelen genomen-, hou ik me intensief bezig met het surfen op het World Wide Web, chatten en ik was ook een van de vroegste ICQ-gebruikers.

Als alias wilde ik gewoon de naam Beatrix gebruiken. Maar die naam was helaas al bezet, zodat ik nu op Internet als alias Juliana gebruik.

Niet alleen krijg ik op deze wijze een goed beeld van de wereld van vandaag, maar zo kan ik me ook een goed beeld vormen van de wereld die op ons afkomt.

Al meerdere malen heb ik u, premier Kok, aangemoedigd, een actiever beleid te voeren inzake de ontwikkelingen op de Elektronische Snelweg. En in het begin had ik het gevoel dat er vrij goed naar me geluisterd werd. Al in 1995 kwamen het Ministerie van Economische Zaken en Verkeer & Waterstaat met een rapport genaamd “Van Metafoor tot Actieplan”. En werd vanuit het Ministerie van Economische Zaken de werkgroep met 18 grote ondernemingen gevormd dat het rapport “Visie op Versnellen” uitbracht.

Vanaf dat moment ging het helaas bergafwaarts. In het rapport “Visie op Versnellen” werd al niet het grote belang van Internet onderkend. Haar voorzitter Scherpenhuizen Rom meldde nog in 1996 in een interview dat hij niet zo in Internet geloofde omdat het “toch maar een speeltje was voor rijkeluiszootjes die in de tijd van hun baas met de computer zaten te spelen”. Die is gelukkig inmiddels gesteld bij de CTSV. Beoordeel ik uiteindelijk de activiteiten van uw eerste kabinet op dit terrein dan moet ik helaas vaststellen dat er wel enige lippendienst werd bewezen aan het onderwerp, maar dat er amper sprake was van enig beleid. Schokkend vond ik echter dat bij de start van het tweede kabinet Kok het erop lijkt dat deze lijn ongewijzigd wordt voortgezet. Noch in het regeerakkoord, noch in de regeringsverklaring, noch bij de personele samenstelling van de regering zelf lijkt het erop dat onderkend wordt wat er allemaal aan de hand is op het terrein van de elektronische snelweg en hoe ingrijpend dat zal zijn voor de toekomst van Nederland.

Dat gedoe met het implementeren van het plan “Investeren in voorsprong” van het Ministerie van Onderwijs is toch eigenlijk erg triest. Vlak nadat bekend geworden was dat Nederland ten in Europa ten opzichte van Engeland, Frankrijk, Duitsland en Zweden duidelijk achterloopt met computers op school heeft Minister Hermans moeten aankondigen dat hij het plan gaat herzien omdat er te weinig geld voor beschikbaar is.

Juist met dit woord “Investeren” in de titel is dit toch een duidelijk cynisch bewijs van het niet onderkennen van het belang van dit onderwerp. Misschien kan Minister Hermans bij het herzien van zijn plan ook de titel veranderen. Mijn suggestie is “Bidden dat de achterstand niet groter wordt”.

En net zo als Koning Willem I een belangrijke rol heeft gespeeld bij het inspelen op de grote veranderingen die de Industriële Revolutie heeft veroorzaakt -mede door hem is Nederland het land wat het nu is, met een sterke internationale economische positie- wil ik deze rol nu spelen inzake de veranderingen rondom de Digitale Revolutie, die zich aan het voltrekken is. Het is evident dat u en uw regering niet onderkennen wat er aan de hand is en hoe belangrijk het is om als regering hierop in te spelen. Als u echt die regering wil zijn die Nederland de 21^e eeuw inleidt dan dient u die titel ook serieus te nemen en niet alleen maar het beleid van het recente verleden vrijwel ongewijzigd voort te zetten. Als dit de ultieme vorm van het poldermodel is dan zal de geschiedenis ongetwijfeld een negatief oordeel uitspreken over dat

poldermodel en uw rol als premier van Nederland bij de eeuwwisseling. Toen Nederland op basis van haar sterke economische positie kon toeslaan op het terrein van de belangrijkste ontwikkelingen voor de toekomst bleef het zelfvoldaan doorbouwen aan een wereld die langzaam aan het verdwijnen was. Let U op mijn woorden, heer Kok: U komt nog te zitten voor een Parlementaire Enquête die nagaat hoe men toch ooit die waanzinnige beslissing heeft kunnen nemen inzake de Betuwelijn. Evenals de centrale van Kalkar, die op dit moment een pretpark is geworden, zal datgene van wat wel van de Betuwelijn gebouwd wordt, in de toekomst ook alleen maar gebruikt worden voor het rijden van een historische stoomtrein of zoiets. Dan kunnen we misschien meteen een andere naam bedenken dan “Betuwelijn”. Een naam die trouwens meer lijkt aan te duiden dat Flipje uit Tiel een mogelijkheid heeft gekregen de verschillende soorten jam snel naar Rotterdam te versturen. En vermoedelijk zal die lijn ook voor niet meer dan dat worden gebruikt.

Wellicht kent u de anekdote uit New York het begin van deze eeuw. Ter illustratie van deze anekdote heb ik onlangs via Internet in het Library of Congres een journaalfragment uit 1903 gevonden, dat ik nu ook zal afspelen.

In die tijd, mijn grootmoeder was net als koningin gekroond, was het verkeer van New York sterk aan het groeien. Zoals u op dit filmpje ziet is paardekracht daarbij doorslaggevend. In een rapport over de verkeersontwikkelingen was berekend dat rond 1940 het verkeer geheel tot stilstand zal komen, omdat er op straat een te groot aantal –vergeeft u mij het woord- paardevijgen zal komen te liggen.

En net zoals men toen niet onderkende dat de zojuist uitgevonden auto ingrijpende veranderingen met zich mee zou brengen, met weer andere problemen, lijkt de Nederlandse regering niet te onderkennen dat een vergelijkbare omslag ook weer is gemaakt. Nog onlangs heeft het Ministerie van VROM een rapport uitgebracht over de ruimtelijke ordening van Nederland in 2030. Bij geen van de scenario's is rekening gehouden met de ruimtelijke effecten van het massale gebruik van de Elektronische Snelweg. Een situatie die in het komende decennium al zeker bereikt zal zijn.

Een aantal auteurs in binnen- en buitenland geeft al een goed beeld van de wereld die op ons afkomt. En mede op basis daarvan zijn de contouren van die toekomst al te geven. Luister goed, want dit is de essentie van wat er op ons afkomt.

Voor iedere Nederlandse onderdaan, voor ieder bedrijf of organisatie, en dus vanzelfsprekend voor de overheid en ons vorstenhuis, zal naast de fysieke wereld die we zo goed kennen de virtuele wereld beschikbaar zijn. En dat is niet Internet zoals we die vandaag de dag kennen. Nee, dat is nog maar het begin: de T-Ford uit de twintiger jaren, of de zwart-wit televisie uit de vijftiger jaren. Het gebruik van Internet wordt eenvoudiger, laagdrempeliger dus, en het gemak van het leggen van de verbinding neemt toe en last but not least, de beschikbare snelheid van de verbinding zal vertien- tot honderdvoudigen. En dat houdt in dat elke activiteit waarbij men niet hoeft te ruiken, proeven of voelen, in deze virtuele wereld kan plaatsvinden. Een wereld waar tijd en afstand niet meer bestaan. Niet voor niets heet een van de boeken die ik over dit onderwerp heb gelezen “Death of Distance”. Met de snelheid van het licht zullen we ons over de wereld kunnen verplaatsen. Om ons te oriënteren bij aankopen en de aankoop zelf te verrichten, om relevante informatie te vinden voor onze vragen, om mensen te vinden met dezelfde interesses of gelijke problemen. De menselijke fantasie is te beperkt om te bedenken wat dit betekent. Maar het zal mij niet verbazen als over 15 jaar voor een groot aantal economische en maatschappelijke activiteiten deze virtuele wereld voor velen efficiënter, handiger en/of aantrekkelijker is om te gebruiken dan de fysieke wereld. Men

wordt vandaag de dag al beter en vriendelijker geholpen op de site van Amazon.com dan men geholpen wordt in een gewone hofleverancier.

De gevolgen voor de fysieke wereld die we kennen en bedrijven en organisaties die tot nu toe zich geheel hebben gericht op deze fysieke wereld zullen enorm zijn. Handelsstromen zullen gaan veranderen. Tussenschakels zullen verzwakt worden en ten dele verdwijnen. Andere zullen er nieuw bijkomen. Markten en prijzen worden doorzichtiger voor klanten.

Toegevoegde waarden veranderen van belang.

In een periode van 20 a 25 jaar zal de wereld veranderingen doormaken van een zelfde omvang als de veranderingen die zich gedurende de Industriële Revolutie hebben voorgedaan in een periode van 150 jaar.

En als overheid en bedrijfsleven nu niet sterk inspelen op deze ontwikkelingen dan zullen de gevolgen voor de Nederlandse economie en samenleving desastreus zijn.

Doordat we Nederland Distributieland zo prominent als slogan hanteren zijn we precies op het verkeerde paard aan het wedden. Diverse economen hebben al laten zien dat de toegevoegde waarde van logistiek en distributie relatief beperkt is. Juist doordat Nederland een klein land is met een hoge bevolkingsdichtheid kost het steeds meer geld, energie en milieu om deze prominente rol te blijven vervullen. Terwijl het Ruhrgebied als achterland langzamerhand verder verzwakt, ook dat gebied leidt immers sterk onder de overgang naar een post-industriële samenleving, investeren wij steeds verder in de positie van Rotterdam. De tweede Maasvlakte en de Betuwelijn zijn daar de belangrijkste exponenten van. Heeft u dan de berekeningen niet gezien hoe weinig extra werkgelegenheid de miljarden opleveren die daarin worden geïnvesteerd en welke forse aanslag op het milieu daaruit voortvloeit.

Ook bij de discussie rondom de uitbreiding van Schiphol lijkt het erop of u uw goede opleiding in Nijenrode wat kwijt bent geraakt. De sterke uitbreiding van het verkeer op Schiphol komt vooral op het conto van de succesvolle associatie van KLM met NorthWest Airlines. En dat houdt in dat een steeds groter deel van de passagiers die op Schiphol aankomen slechts voor 1 a 2 uur in Nederland verblijven bij hun doorvlucht naar een ander land. Het economisch rendement van deze passagiers voor Nederland is uiterst gering. Die biertjes in de bar en de aankopen in de taxfree shop hebben weinig effect op onze betalingsbalans.

En ook hierbij laten economen zien dat het geld dat in Schiphol gestopt gaat worden een relatief laag rendement opleveren. In feite is het een subsidiering van een bepaalde sector of in feite van een bepaald bedrijf in Nederland. Nog los van de steeds grotere overlast die ervaren wordt van een vliegveld dat maar een kwartier rijden af ligt van het centrum van een grote stad.

Andere lobby's benadrukken dat er meer wegen moeten worden aangelegd. Extra rijbanen bij de wegen waar de meeste files voorkomen. En ook daar lijkt men niet te leren van vroegere ervaringen dat dan het enig gevolg is dat de file op een andere plaats zich gaat voordoen. Stel dat bij Muiden de samenkomst van de A1 en het verkeer uit Almere wordt vergemakkelijkt door vier extra rijstroken dan zal de file zich vervolgens voordoen bij de samenkomst van de A1 en de ringweg van Amsterdam.

En u en de regering houdt zichzelf voor de gek als u denkt dat met het rekeningrijden dit probleem wordt opgelost. Natuurlijk het levert weer geld op dat u goed kunt gebruiken, maar het verkeersbeeld zal er haast niet door veranderen.

Heeft u wel eens gekeken wat er op dit moment bij voorbeeld langs de Zuidas van Amsterdam aan nieuwe kantoren wordt gebouwd en wat men nog van plan is te bouwen? Zouden die gebouwen daar niet een heel belangrijke reden kunnen zijn van de toename van het aantal files? En wat denkt u dat het gevolg zal zijn voor de toegankelijkheid van Den Haag als het

nieuwe grote gebouw van KPN Telecom daar klaar zal zijn. Vanaf dat moment kan men vanuit Zoetermeer Den Haag helemaal niet meer bereiken, zelfs niet in een colonne met wagens met een AA-nummer.

Het verder concentreren op Nederland Mainport is dus uiterst onverstandig. Enerzijds zal het steeds meer geld vergen dat steeds minder rendement zal opleveren. De gevolgen voor het milieu en de leefbaarheid in Nederland zullen onacceptabel hoog worden en last but not least onder invloed van de Elektronische Snelweg zal de toekomstige ontwikkelingen rondom transport en logistiek van karakter en vorm gaan veranderen en zal een deel van deze investeringen op het terrein van Nederland Mainport in feite nutteloos blijken te zijn.

Nederland Brainport is een veel betere keus, zeker als men daarbij de ontwikkelingen op de Elektronische Snelweg als kern daarvan zal nemen. Het is een richting die goed aansluit op de kwaliteiten en kenmerken van de Nederlandse economie en samenleving. Het heeft geen negatieve gevolgen voor milieu en leefbaarheid. Het speelt prima in op de belangrijkste globale economische ontwikkelingen en het los en passent nog een aantal belangrijke problemen vanuit de fysieke wereld op. Een deel van de investeringen in de fysieke infrastructuur worden hierdoor immers overbodig of in ieder geval van minder urgentie.

En het is geen kwestie van en/en, dus Nederland Mainport en Nederland Brainport, maar of/of. En die keuze is dus geheel duidelijk.

Om dat goed te doen vraagt het zoiets als het Digi-Deltaplan wat al in 1995 door een van de auteurs die ik gelezen heb is beschreven. Aangezien ik denk dat het boek en plan door weinigen van de regering is gelezen, laat staan begrepen, wil ik hier nog een aantal belangrijke aspecten onder uw aandacht brengen.

1. De optimale randvoorwaarden voor Nederland als Brainport worden geschapen als ieder huis en ieder kantoor (en natuurlijk ook ieder paleis) via glasvezel met elkaar en de elektronische snelweg is verbonden. Door dit binnen enkele jaren in Nederland gerealiseerd te krijgen scheppen we hier een situatie die nergens in de wereld dan nog is. (Behalve in Singapore waar men onder de noemer van Singapore One een wat beperktere versie hiervan al aan het aanleggen is). Door hiervoor het budget van de Betuwelijn voor te gebruiken wordt er ook een situatie geschapen waarbij de toegang tot dit netwerk op dezelfde wijze wordt gesubsidieerd als men anders het vervoer van Rotterdam naar Duitsland zou gesubsidieerd hebben. De uitstralingseffecten van een dergelijk glasvezelnetwerk in Nederland zullen kolossaal zijn en overheid, bedrijfsleven en bevolking doen de ervaring op met een infrastructuur die pas later in de rest van de wereld zal ontstaan. De economische voordelen hiervan zijn evident.
2. Terwijl in de USA in de afgelopen negen maanden het gebruik is gestegen van ruim 50 miljoen naar bijna 80 miljoen, dus meer dan 30% van de bevolking, staan we in Nederland op ongeveer 1.5 miljoen, zijnde 10%. Interessant is om vast te stellen dat in IJsland en Finland het gebruik ook al ruim boven de 30% ligt. De drie landen kennen een gemeenschappelijk kenmerk: "het lokale telefoontarief is niet tijdsafhankelijk". Zoiets als we voor 1982 in Nederland ook kende: "een dubbeltje voor het lokale gesprek ongeacht de lengte". De recent uitgevoerde Nationale Internet Monitor wees uit dat een groot deel van de Nederlandse Internetgebruikers in de hogere inkomenscategorie zitten. En dat hangt ook samen met het feit dat het gebruik van

Internet naast een investering in een computer ook maandkosten met zich meebrengen die de 100 gulden overschrijden. Dus de lagere inkomensklassen, en ik denk nu vooral aan kinderen uit die inkomensklassen, zijn buitengesloten van het werken op de Elektronische Snelweg. Toch een onacceptabele situatie van een leider van een partij die als slogan gebruikte “spreiding van kennis, geld en macht”. En zeker ook een situatie die niet overeenkomt met uw nieuwe slogan “sterk en sociaal”. U heeft als PvdA zeer goed werk verricht om de effecten van de tweedeling van de samenleving die ontstond door de Industriële Revolutie zo goed mogelijk ongedaan te maken. Maar u speelt helaas een belangrijke rol bij het scheppen van de nieuwe tweedeling die ontstaat tijdens de Digitale Revolutie die nu aan de gang is.

Bij het goedkoop of gratis toegang verschaffen aan de lagere inkomensgroepen kan men het bedrijfsleven ook een grote rol laten spelen. Door fiscaal de mogelijkheid te bieden nieuwe computers al in een jaar af te schrijven onder de voorwaarde dat ze binnen 2.5 jaar na aankoop om niet worden afgestaan aan een organisatie die deze computers in bruikleen geven aan de lagere inkomensgroepen. En ook bij overheden kan een vergelijkbare strategie worden gevolgd.

3. Het falen van de overheid is al heel pregnant vast te stellen op scholen en andere onderwijsinstellingen. Terwijl de jeugd van vandaag thuis al opgroeit met 25 televisiekanalen of meer, videorecorders, die men al op tweejarige leeftijd kan bedienen, MTV en TMF, waardoor men leert in 1 seconde vier verschillende scènes te zien en nog te begrijpen waarover het gaat, nintendo, playstation e.d., kortom men groeit als het ware interactief multimediaal op, maar de situatie op school is of we als het ware die jeugd nog willen laten zien hoe het vroeger was. Natuurlijk is dat geen situatie die we in een oogwenk kunnen veranderen of die alleen opgelost wordt als we maar genoeg geld hieraan willen investeren.

Maar als we niet sterk zijn dan moeten we slim zijn. En datgene gaan gebruiken wat op de scholen al aanwezig is. De know-how van de leerlingen en de aansluitingen thuis. Inventariseer per school hoeveel leerlingen er zijn met voldoende kennis van zaken en met een aansluiting thuis. En in welke mate zij bereid en in staat zijn een rol te spelen bij het verspreiden van de kennis over de andere leerlingen en het onderwijzend personeel. Probeer daarbij een verhouding te krijgen van 1 op 6. En dat houdt weer in dat bij scholen met weinig aansluitingen thuis door de overheid meer geïnvesteerd wordt aan aansluitingen op school dan bij scholen met relatief veel aansluitingen thuis. En start in verschillende vakgebieden projecten, waarbij circa 6 leerlingen met 1 aansluiting thuis of op school, onder gebruikmaking van Internet het project kunnen uitvoeren. Deze projecten kunnen ook centraal worden bedacht en er kunnen websites gemaakt worden waar men hulp kan krijgen bij het uitvoeren van het project en scholieren die aan dat project bezig zijn met elkaar in contact kunnen treden.

Tevens beveel ik u aan deze schoolaansluitingen ook een rol te laten spelen bij het opleiden van de buurtbewoners rondom de onderwijsinstellingen en op allerlei openbare plaatsen hoogwaardig gratis toegang te verschaffen. Daarnaast zou het ook goed zijn als iedere Nederlander al een e-mail adres krijgt, zelfs als men nog niet actief online is.

4. Bestaande en nieuwe bedrijven die geld via Internet willen verdienen kennen als obstakel dat de Nederlandse markt klein is. Normaliter is de Nederlandse markt al een factor 20 kleiner dan de Amerikaanse. Gezien de voorsprong van de USA op het terrein van Internet is die markt nu een factor 60 keer zo klein. Veel venture kapitaal komt in de USA beschikbaar omdat die grote markt ook grote winstkansen biedt. Het is ondoenlijk om in Nederland vergelijkbare condities te scheppen. Maar wel zou de overheid er veel meer aan kunnen doen de risico's die er in eerste instantie zijn mee te helpen dragen. Een regeling als Kredito is daar een aardige eerste aanzet toe, evenals het Twinning netwerk. Maar veel grotere investeringen en heel creatieve plannen zijn nodig om op dit terrein de bedrijvigheid in Nederland te stimuleren. Een grote groei van "schone" werkgelegenheid zou daar het gevolg van zijn. Kijk maar eens in Seattle wat de uitstraling is van Microsoft. In Nederland hebben we tot dusverre noch op hardware, noch op software terrein echt iets kunnen betekenen. Alleen Baan is op dat vlak als echt Nederlands bedrijf een echte speler op de wereldmarkt en ineens wordt er in Barneveld het geld niet meer primair door de eieren verdiend! Ik vraag uw regering om nog dit jaar op dit vlak een echt innoverend plan met voldoende fondsen aan de Staten Generaal, en natuurlijk mij, aan te bieden.
5. Het beschreven glasvezelnet naar ieder huis en kantoor kan een belangrijke rol spelen bij de vermindering van het gebruik van de fysieke infrastructuur. Videoconferencing met dezelfde kwaliteit als de presentator van het journaal heeft als hij met de correspondent in Moskou of New York spreekt, waarover ieder bedrijf en particulier beschikt, zal met name het zakelijk verkeer kunnen doen afnemen. Men hoeft dan veel minder zich fysiek te verplaatsen, omdat met deze kwaliteit videoconferencing de werkelijkheid goed wordt benaderd. Tevens zal het ook een ingrijpende werking doen uitgaan op de fysieke wijze waarop bedrijven zijn georganiseerd. Grote hoofdkantoren zullen veel minder attractief en efficiënt zijn dan een schakeling van kleinere gebouwen die dicht bij de woonbuurten staan en die onderling verbonden zijn met een hoogwaardig en breedbandig intranet. Door deze ontwikkeling als overheid sterk te bevorderen ontlast men de fysieke infrastructuur en is het rendement van de investering groter dan rekeningrijden of het bouwen van nog meer asfalt.

Vanzelfsprekend moet de overheid daar het goede voorbeeld bij geven. Zo zou het ministerie van Volkshuisvesting, Milieu en Ruimtelijke Ordening onder leiding van Minister Pronk hier direct mee moeten beginnen. De grote kantoorkoloss in Den Haag moet worden verlaten. Met circa 6 kleinere kantoren verspreid over de regio Den Haag, onderling verbonden met deze vorm van Intranet, zal men het goede voorbeeld geven. Tevens kan bij het gebruik van Intranet door alle medewerkers, ook minister Pronk en de hoge ambtenaren, het gebruik van papier aanzienlijk worden verminderd. Met dit voorbeeldproject zal dit ministerie een evangelist kunnen zijn voor deze aanpak die zo besparend zal zijn voor het milieu.

6. Last but not least is de wijze waarop de overheid, zowel landelijk, provinciaal als gemeentelijk omgaat met deze nieuwe technologie. Het is toch een schandaal dat het regeerakkoord 10 dagen na openbaarmaking nog nergens op Internet was te vinden. Neem een voorbeeld aan de USA waar het rapport van de openbare aanklager Starr via Internet openbaar werd gemaakt. (Hoor u me goed: Ik vraag u op dat punt geen voorbeeld te nemen aan President Clinton. Het Torentje van Kok mag absoluut geen dubbele betekenis krijgen). En ook de verschillende sites van de politieke partijen leken direct na de verkiezingen voor geruime tijd met vakantie gegaan te zijn.

Internet kan een belangrijke rol spelen in de relatie tussen overheid en burger. Het is een prima middel om op efficiënte wijze snel informatie te verstrekken –kijkt u maar eens hoe dat op goede sites van bedrijven gebeurt met intelligente kennismanagementsystemen). En ook de loketfunctie kan van de fysieke wereld voor een belangrijk deel verplaatst worden naar de virtuele wereld. Dat ene loket waar men het zo vaak over heeft is in de virtuele wereld makkelijker te realiseren dan in de fysieke wereld.

Intranet kan een heel sterke rol spelen bij de wijze waarop Ministeries zijn georganiseerd en samenwerken met haar verschillende diensten in het land.

Ook de communicatie tussen de leden van de regering zal via Internet moeten gaan verlopen. En wellicht kan de ministerraad op vrijdags hierdoor efficiënter en sneller verlopen. De ene week fysiek en de andere week virtueel. Dan kunt u zelfs als u in het buitenland bent toch nog de vergadering voorzitten.

Om u daarbij op weg te helpen heb ik al voor u als domeinnaam www.treveszaal.nl aangevraagd

En dan wil ik in deze troonrede maar niet eens ingaan op het onderwerp BTW en het voorstel van de adviescommissie van het Ministerie van Financien om gedurende een testperiode het nultarief te rekenen voor alle producten en diensten die via Internet worden geleverd. Het afwijzen daarvan zal ernstige negatieve gevolgen hebben voor de ontwikkeling van e-commerce in Nederland! Aanbieders van dergelijke producten en diensten zullen zich met hun server buiten Europa vestigen als ze verstandig zijn. Kopers kunnen zich ook maar beter voordoen als woonachtig buiten Europa, dan hoeven ze de BTW niet te betalen!

Vanzelfsprekend ga ik ervan uit dat u, premier Kok, en alle andere bewindslieden leren om zonder hulp van anderen op het Internet te gaan en frequent zullen gaan surfen. Ik stel u voor dat ik in januari 1999 zo rond mijn echte verjaardag u allen een kort examen zal afnemen. Zij die dan niet slagen zal ik verzoeken om af te treden en niet langer meer te functioneren als mijn dienaar. Tevens ga ik ervan uit dat aan alle hoger ambtenaren vergelijkbare eisen zullen worden gesteld.

Tevens kondig ik u nu alvast aan dat ik in de toekomst bij de inauguratie van een nieuw ministersploeg, Kok-III of welke andere naam dan ook, een dergelijk examen zal afnemen en weiger van iemand de eed af te nemen die niet aan deze minimumeis van bewindsman of – vrouw voldoet.

Datgene wat in februari jl. met u is gebeurd bij de Show van je Leven van Astrid Joosten mag niet nog een keer gebeuren. Noch door de premier van dit land, noch door enig andere dienaar van de Staat en van mij.

Kijkt u nog maar eens goed en vraag uzelf eens af of als dit een van uw ministers of staatssecretarissen zou zijn u hem of haar toevertrouwd Nederland de volgende eeuw in te leiden??

Het antwoord lijkt me duidelijk.....

Ik hoop dat mijn ongebruikelijke aanpak van deze troonrede niet alleen de ogen zal doen opengaan van de regering en de Staten Generaal, maar dat al mijn onderdanen, in welke positie ze ook zitten, wat ze ook doen, realiseren dat dit voor Nederland van uiterst belang is. Dat ieder voor zich in zijn eigen wereld vergelijkbare inspanningen zal verrichten als ik hierbij de regering heb gevraagd. In het belang van hen zelf en in het belang van Nederland. Dit moet echt een Victory Boogie Woogie worden die meer gaat kosten dan 80 miljoen, maar veel meer zal opbrengen dan erin geïnvesteerd wordt.

Van harte spreek ik de wens uit dat u uw verantwoordelijke taken met toewijding en grote inzet zult vervullen, in het vertrouwen dat velen met mij u wijsheid zullen toewensen en zullen bidden dat nu echt het belang van deze ontwikkelingen door alle besluitvormers in Nederland, bij de overheid en het bedrijfsleven, wordt onderkend en dat deze troonrede in de toekomst wordt gezien als een zeer belangrijke bijdrage voor de ontwikkeling van Nederland in de volgende eeuw.

Zoals u gemerkt heeft is deze troonrede gisteren niet uitgesproken. Op het laatste moment blijkt Koningin Beatrix Wim Kok te hebben laten lezen wat ze van plan was. Uit welingelichte kringen heb ik vernomen dat Wim Kok de Koningin heeft bezworen dat hij volledig achter de strekking van haar troonrede staat en hij alles eraan zal doen om een en ander ook echt te effectueren.

Dus als er de komende tijd op dit terrein echt iets in Nederland gaat veranderen dan weet u ten minste hoe dat is gekomen.....